

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ГУДЗЬ Ніна Олександрівна

УДК 811. 111+004.45

**АНГЛОМОВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРС:
АКСІОЛОГІЧНИЙ ТА КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТИ
(на матеріалі веб-сайтів неурядових природоохоронних організацій)**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Жуковська Вікторія Вікторівна,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
кафедра міжкультурної комунікації та прикладної
лінгвістики,
завідувач кафедри

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Шевченко Ірина Семенівна,
Харківський національний університет
ім. В. Н. Каразіна,
кафедра ділової іноземної мови та перекладу,
завідувач кафедри

кандидат філологічних наук, доцент
Малікова Ольга Валеріївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
кафедра англійської філології,
доцент

Захист відбудеться "04" лютого 2016 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.133.08 Київського університету імені Бориса Грінченка за адресою: 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського університету імені Бориса Грінченка за адресою: м. Київ, вул. Маршала Тимошенка 13–б.

Автореферат розісланий "28" грудня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. П. Калитюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Дисертацію присвячено дослідженню сучасного англомовного екологічного інтернет-дискурсу в аксіологічному та комунікативно-прагматичному аспектах.

Антропоцентричний вектор лінгвістики ХХІ ст. не тільки уможливорює осмислення лінгвальних явищ крізь призму людської особистості, але й зумовлює інтеграцію низки гуманітарних, суспільних і природничих наук. На перетині екології та лінгвістики виникає нова галузь мовознавства – еколінгвістика, завдання якої полягає в пошуку вербальних засобів зміни парадигми відношень у системі "людина-природа". У контексті погіршення екологічної ситуації у світі та загрози глобальної екологічної кризи вчені приділяють значну увагу дослідженню екологічного дискурсу. Суттєвий науковий доробок вітчизняних (О. В. Бабири, Е. Г. Балюта, Т. О. Бондаренко, С. В. Овсейчик, І. О. Розмаріца, Н. С. Руденко) та зарубіжних (І. В. Верегітіна, О. В. Іванова, М. А. Козявіна, Н. А. Красильнікова, К. Ю. Симонова, Є. Г. Хітарова, Дж. Брокмайєр, П. Мюльхойзер, М. Стецяг, Р. Харре) лінгвістів підтверджує актуальність вивчення екологічного дискурсу в когнітивному, прикладному та функціональному аспектах. Водночас наявна низка питань, пов'язаних з аналізом екологічного дискурсу, які дотепер залишаються невирішеними. Зокрема, дистинктивні характеристики екологічного інтернет-дискурсу, його лінгвопрагматичні та лінгвокомунікативні особливості є недостатньо висвітленими. Жанрова специфіка екологічного інтернет-дискурсу не була самостійним об'єктом дослідження. Ґрунтовного аналізу потребують особливості побудови екологічного інтернет-дискурсу в аспекті оцінної й тактико-стратегічної мовленнєвої діяльності адресанта, спрямованої на формування екологічної свідомості суспільства. Відтак, вивчення сучасного англомовного екологічного дискурсу стає об'єктом комплексного лінгвістичного дослідження, що визначає його новизну.

Актуальність обраної теми зумовлюється такими чинниками: 1) загальною спрямованістю сучасних дискурсивних студій на вивчення різних типів дискурсу з огляду на їхній лінгвокомунікативний і лінгвопрагматичний потенціал та жанрову специфіку; 2) підвищеною увагою лінгвістів до дискурсів, що побутують в мережі Інтернет і мають гібридний характер; 3) необхідністю вивчення ролі лінгвальних засобів у переосмисленні та зміні наявної системи цінностей. Комплексне лінгвістичне дослідження екологічного інтернет-дискурсу в аксіологічному та комунікативно-прагматичному аспектах дасть змогу вирішити низку питань, пов'язаних із розумінням механізмів побудови та функціонування дискурсів, зокрема екологічного, у мережі Інтернет і сприятиме глибшому осмисленню ролі мови в зміні ціннісних орієнтирів сучасного суспільства.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідного напрямку "Системно-структурний та когнітивно-комунікативний аспекти дослідження одиниць мови", розроблюваного кафедрою англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка (номер державної реєстрації 0112U002273). Тему дисертаційного дослідження затверджено

(протокол № 5 від 21 грудня 2012 року) й уточнено (протокол № 1 від 28 серпня 2015 року) вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі аксіологічного та комунікативно-прагматичного аспектів сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу в адресантно-адресатній моделі комунікативної взаємодії "міжнародні неурядові природоохоронні організації – інтернет-користувачі". Із зазначеної загальної мети випливають такі **завдання**:

- уточнити зміст понять "екологічний дискурс", "інтернет-дискурс", "екологічний інтернет-дискурс"; визначити роль і місце екологічного інтернет-дискурсу в типології дискурсу сучасної англійської мови;
- схарактеризувати конститутивні ознаки екологічного інтернет-дискурсу;
- розкрити специфіку реалізації традиційних функціональних різновидів екологічного дискурсу в умовах мережі Інтернет;
- з'ясувати особливості архітектури офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій як гіпержанру екологічного інтернет-дискурсу та жанрів, що реалізуються в їх межах;
- інвентаризувати типи оцінок і способи їх вербалізації в досліджуваному матеріалі та вивчити їхню роль у створенні відповідної прагматичної спрямованості англomовного екологічного інтернет-дискурсу;
- визначити типові комунікативні стратегії і тактики екологічної інтернет-комунікації; виявити засоби мовного втілення виокремлених комунікативних стратегій і тактик у гіпержанрі "веб-сайт міжнародної неурядової природоохоронної організації" та жанрах, які він інкорпорує.

Об'єктом дослідження є сучасний англomовний екологічний інтернет-дискурс.

Предмет дослідження – аксіологічні та комунікативно-прагматичні особливості сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу.

Матеріалом дослідження слугують понад 500 текстів загальним обсягом 326 139 слів та 200 зразків модульної соціальної екологічної інтернет-реклами, дібраних методом суцільної вибірки із 72 офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій та їхніх офіційних сторінок у соціальній мережі *Facebook* у період із 2011 по 2015 рік.

Методи дослідження зумовлені поставленими метою та завданнями, мають комплексний характер й охоплюють *теоретичні загальнонаукові* методи (узагальнення, абстрагування, індукції, дедукції); *емпіричні загальнонаукові* методи: *метод вибіркового добору*, який було застосовано під час добору джерел ілюстративного матеріалу; *метод суцільної вибірки* – для формування матеріалу дослідження; *лінгвістичні* методи, що включають: *метод лінгвістичного спостереження й опису* з наступним теоретичним узагальненням, який використано для інтерпретації комунікативних особливостей екологічного інтернет-дискурсу; *жанровий аналіз* – для виявлення типологічних характеристик жанрів екологічного інтернет-дискурсу; *контекстуальний аналіз* у поєднанні зі *стилістичним, семантико-синтаксичним аналізом* – для вивчення типів оцінок в екологічному інтернет-дискурсі та способів їх утілення; *дискурсивний аналіз* – для встановлення стратегій і тактик екологічного інтернет-дискурсу; *семіотичний аналіз*, який було

залучено для з'ясування ролі невербальних елементів у процесі екологізації суспільної свідомості та їх оцінного потенціалу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше *здійснено* комплексне дослідження англomовного екологічного інтернет-дискурсу на засадах комунікативно-дискурсивної парадигми. У дисертаційному дослідженні *узагальнено* підходи до тлумачення екологічного дискурсу та інтернет-дискурсу в лінгвістичних і філософських студіях, *уточнено* дефініції зазначених понять з урахуванням цих даних, а також *наведено* власне робоче визначення екологічного інтернет-дискурсу. У праці *розкрито* особливості реалізації традиційних функціональних різновидів екологічного дискурсу в електронно-опосередкованому середовищі та *виділено* конститутивні ознаки екологічного інтернет-дискурсу. Новою є також класифікація жанрів екологічного інтернет-дискурсу, *побудована* з урахуванням таких критеріїв, як тематична спрямованість та комунікативна функція. У дослідженні *проаналізовано* архітектуру гіпержанру офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій і жанрів, що реалізуються в його межах; *установлено* типові набори обов'язкових композиційних елементів для кожного з них. Новизна дисертації полягає також і в тому, що в ній *розкрито* аксіологічний потенціал досліджуваних жанрів екологічного інтернет-дискурсу, зокрема *здійснено* аналіз особливостей утілення в ньому вербальної і невербальної оцінки. У дослідженні вперше *інвентаризовано* комунікативні стратегії і тактики екологічного інтернет-дискурсу в адресантно-адресатній моделі комунікативної взаємодії "міжнародні неурядові природоохоронні організації – інтернет-користувачі" та *визначено* особливості їх мовної реалізації залежно від прагматичних настанов адресанта.

Теоретична значущість дисертаційного дослідження визначається тим, що його положення та висновки є певним внеском в еколінгвістику та інтернет-лінгвістику, слугуючи алгоритмом дослідження інших типів інтернет-дискурсу на матеріалі різних мов. Побудована в дисертації класифікація жанрів екологічного інтернет-дискурсу розвиває положення генристики. Результати дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення жанрової різноманітності комунікативних практик у мережі Інтернет. Аналіз прагматичної та аксіологічної спрямованості веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій та жанрів, які вони інкорпорують, є значущим для лінгвістичної прагматики, невербалістики, комунікативної лінгвістики та дискурсології.

Практична цінність дисертації полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у викладацькій практиці в курсах теоретичної граматики (розділи "Теорія мовленнєвих актів", "Прагматика речення", "Аналіз дискурсу"), стилістики (розділи "Графічні засоби", "Стилістична диференціація словникового складу", "Стилістична семасіологія"), лексикології сучасної англійської мови (розділи "Семасіологія", "Фразеологія"), у спецкурсах із теорії мовленнєвої комунікації, прагмалінгвістики, а також у створенні нових навчально-наукових курсів з інтернет-лінгвістики та еколінгвістики. Результати дослідження можуть становити інтерес для фахівців у сфері екології та слугувати джерелом для написання курсових, дипломних і магістерських робіт із мовознавства.

Положення, винесені на захист.

1. Екологічний інтернет-дискурс – це сукупність тематично об'єднаних екологічною проблематикою письмових та усно-письмових екстралінгвально зумовлених, пов'язаних гіперпосиланнями електронних текстів, доступних через вхід в мережу Інтернет за допомогою комп'ютера чи альтернативних мультимедійних приладів і спрямованих на відображення взаємодії людини й довкілля, наслідків такої взаємодії, інформування населення про стан довкілля та формування екологічної свідомості суспільства.

2. Конститутивні ознаки екологічного інтернет-дискурсу зумовлені електронно-опосередкованим каналом комунікації та гіпертекстуальністю і включають: інтертекстуальність, глобальність, креолізованість (мультимодальність), жанрову різноманітність, інтердискурсивність, інтерактивність, множинність авторства, специфічне мовне оформлення, дискретність, динамічність і наявність комплексу правил, що регулюють поведінку комунікантів.

3. Функціональні різновиди немережевого екологічного дискурсу, адаптуючись до вимог нового комунікативного середовища (мережі Інтернет), значно розширюють свій діапазон завдяки інтердискурсивності, що проявляється, з одного боку, у поєднанні рис наукового, медійного, художнього, релігійно-проповідницького та побутового дискурсів, а з іншого – в реалізації екологічної тематики в інформаційному просторі інтернет-дискурсу.

4. Комунікативна взаємодія між міжнародними неурядовими природоохоронними організаціями та інтернет-користувачами відбувається через офіційні веб-сайти міжнародних неурядових природоохоронних організацій, які є гіпержанром екологічного інтернет-дискурсу та інкорпорують у собі такі жанри, як: екологічні інтернет-новини, блоги екологічної тематики, соціальна екологічна інтернет-реклама та жанр коментаря, який забезпечує зворотній зв'язок з інтернет-користувачами, а завдяки системі гіперпосилань уможливлується доступ до гіпержанру соціальної мережі. Жанри екологічного інтернет-дискурсу, в яких відбувається взаємодія між міжнародними неурядовими природоохоронними організаціями та інтернет-користувачами, характеризуються взаємопроникністю та інтертекстуальною взаємодією.

5. Для веб-сайту міжнародної неурядової природоохоронної організації як гіпержанру і жанрів, що реалізуються в його межах, притаманна визначена архітектура, яка втілюється в типових наборах структурних елементів, та певна симетрія між текстом, іконічними та мультимедійними засобами, яка сприяє реалізації прагматичних інтенцій адресанта.

6. Актуалізація оцінного значення в досліджуваних жанрах відбувається за допомогою вербальних і невербальних засобів. Вираження вербальної оцінки здійснюється в експліцитній та імпліцитній формах. Лінгвальне втілення експліцитної оцінки варіює залежно від її підтипу (емоційна чи раціональна) та полюсу (позитивна чи негативна). Емоційна оцінка вербалізується за допомогою стилістично забарвленої лексики, що належить до різних частин мови, фразеологічних зворотів і тропів. Раціоналістична оцінка втілюється завдяки використанню неологізмів і слів-аксіологем. Імпліцитна оцінка формується

мовними і мовленнєвими засобами. До мовних засобів вираження імпліцитної оцінки в екологічному інтернет-дискурсі належать модальні дієслова, повнозначні дієслова в умовному способі, сполучники, частки, прикметники у різних ступенях порівняння тощо. Мовленнєві засоби вербалізації імпліцитної оцінки включають квеситиви, менасиви, директиви та експресиви. Кольорова палітра, шрифтовий набір, анімовані блоки, емотикони, хештеги, пунктуація та орфографія слугують засобами актуалізації невербальної оцінки.

7. Реалізація комунікативних намірів адресанта в екологічному інтернет-дискурсі відбувається за допомогою таких основних стратегій, як маніпулятивна, самопрезентації, дискредитації, групової ідентифікації, аргументації, поведінки адресанта, зближення, конфронтації, реагування на негативну оцінку, моральної підтримки, нівелювання проблемності та інтенсифікації проблемності.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження було здійснено на відкритому засіданні кафедри англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, 11 червня 2015). Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено в доповідях на *восьми міжнародних науково-практичних конференціях*: "Мови і світ: дослідження та викладання" (Кіровоград, 2012, 2013); *English in Globalized World* (Кам'янець-Подільський, 2012); "Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість" (Острог, 2013); "Сучасні напрямки лінгвістичних досліджень міжкультурної комунікації та навчання іноземної мови в умовах соціокультурної освіти" (Житомир, 2013); *"English in the Interdisciplinary Context of Long-Life Education"* (Кам'янець-Подільський, 2013); "Слово і речення: синтактика, семантика, прагматика" (Київ, 2013); "В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии" (Російська Федерація, Новосибірськ, 2013), де отримала диплом лауреата № 201300004 за наукову роботу "Интертекстуальность вебсайтов экологической тематики"; *Urgent Problems of Philology and Linguistics – 2014*" (Угорщина, Будапешт, 2014); "Англійська мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти" (2014); *шести всеукраїнських науково-практичних конференціях*: *Global English – Global Decisions* (Севастополь, 2013); "Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу" (Житомир, 2011, 2013, 2014, 2015); "Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації" (Житомир, 2015); п'яти науково-методичних семінарах: "Актуальні проблеми сучасної лінгвістики" (Житомир, 2013); "Сучасні наукові дослідження в галузі лінгвістики та методики викладання іноземних мов" (Житомир, 2013); "Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови та літератури" (Житомир, 2014, 2015); *Міжнародному круглому столі* "Сучасні проблеми когнітивних розвідок" (Кам'янець-Подільський, 2014); закінчила 6-ти тижневий дистанційний курс від Саутгемптонського університету (Великобританія) "Web Science: How the Web is Changing the World" (2014).

Публікації. Проблематику, теоретичні й практичні результати дисертаційної роботи викладено у 22 публікаціях. З них 6 статей опубліковано у фахових наукових виданнях, визначених ДАК України, 3 статті – за кордоном. Результати дослідження

додатково висвітлено у 12 збірниках матеріалів і тезах доповідей на наукових конференціях та одному розділі в навчальному посібнику. Загальний обсяг публікацій – 7,32 др. арк.

Структура та обсяг дослідження. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного з них і загальних висновків, списків опрацьованої наукової літератури та джерел ілюстративного матеріалу. Загальний обсяг дисертації разом з бібліографією та додатками становить 241 сторінку, з них текстова частина – 198 сторінок. Бібліографія містить списки використаної літератури (281 позиція, із яких 82 – іноземними мовами) та джерел ілюстративного матеріалу (72 позиції). У роботі подано 3 таблиці та 35 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації, розкрито наукову новизну; сформульовано мету, завдання та основні положення, винесені на захист; визначено об'єкт, предмет, методи дослідження; окреслено теоретичну цінність і практичну значущість отриманих результатів; наведено відомості про апробацію результатів дослідження.

У **першому розділі "Теоретичні засади вивчення екологічного інтернет-дискурсу"** узагальнено результати лінгвістичних і філософських розвідок, присвячених екологічному дискурсу. Уточнено поняття "екологічний дискурс" та "інтернет-дискурс"; визначено місце екологічного дискурсу в типології дискурсів інтернет-комунікації; встановлено конститутивні ознаки сучасного англомовного екологічного інтернет-дискурсу; інвентаризовано жанри екологічного інтернет-дискурсу; показано особливості реалізації традиційних функціональних різновидів екологічного дискурсу в мережі Інтернет; розроблено робоче визначення екологічного інтернет-дискурсу.

На початку ХХІ ст. Інтернет став "п'ятим ЗМІ", найпотужнішою інформаційною магістраллю, впливовим засобом масової комунікації (М. О. Столярова). Відтак, перехід екологічної комунікації в дискурсивний простір мережі Інтернет є знаковим етапом у становленні екологічного дискурсу, що дає змогу поширювати екологічні знання на якісно новому рівні. На підставі узагальнення трактувань понять "екологічний дискурс" та "інтернет-дискурс" в сучасних лінгвістичних студіях у нашому дисертаційному дослідженні *екологічний інтернет-дискурс* визначаємо як сукупність тематично об'єднаних екологічною проблематикою письмових та усно-письмових екстралінгвально зумовлених електронних текстів, пов'язаних між собою гіперпосиланнями, доступних через вхід в мережу Інтернет за допомогою комп'ютера чи альтернативних мультимедійних приладів і спрямованих на відображення взаємодії людини й довкілля, наслідків такої взаємодії, інформування населення про стан довкілля та формування екологічної свідомості суспільства.

Екологічний інтернет-дискурс відрізняється від свого традиційного (немережевого) відповідника низкою дистинктивних ознак. Це зумовлено структурними особливостями та конститутивними характеристиками самого інтернет-дискурсу, які накладають відбиток на функціонування екологічного дискурсу в новому комунікативному просторі. У цій праці до конститутивних ознак

досліджуваного типу дискурсу відносимо: інтертекстуальність, глобальність (тобто можливість установаження контакту з будь-яким користувачем), креолізованість (поєднання вербальних, візуальних та аудіовізуальних елементів), жанрову різноманітність, інтердискурсивність (поєднання кількох типів дискурсу в межах одного), множинність авторства (оскільки в умовах інтернет-дискурсу адресат бере активну участь у створенні повідомлення), специфічне мовне оформлення, дискретність (передбачає перервність вербального вираження), динамічність (полягає в можливості миттєво реагувати на повідомлення чи змінювати його) та наявність комплексу правил, що регулюють поведінку комунікантів (нетикет). Специфічними є й жанри екологічного дискурсу, що реалізуються в Мережі. Беручи за основу такі критерії виділення мовленнєвих жанрів, як комунікативна функція та тематична спрямованість, жанрові формати екологічного інтернет-дискурсу поділяємо на *інформативні* (онлайн-енциклопедії екологічної тематики, веб-сторінки природоохоронних неурядових та урядових організацій, релігійні проповіді та веб-сайти релігійних організацій, що закликають до збереження довкілля), *директивні* (екологічна реклама), *презентаційні* (сайти екологічних новин, форуми, чати екологічної тематики, соціальна мережа), *розважальні* (ігри онлайн, програмне забезпечення для смартфонів з іграми на екологічну тематику), *науково-освітні й спеціально інформаційні* (онлайн конференції та інтернет-семінари на екологічну тематику, навчальні курси) та *художні* (поезія та проза, що висвітлює екологічну проблематику й описує природу). Межі між різними жанрами не є чітко окресленими, оскільки жанри екологічного дискурсу, що побутують у мережі Інтернет, постійно розвиваються та модифікуються. Останнє пояснюється особливостями електронного каналу комунікації, який сприяє розмиванню меж між окремими жанрами, внаслідок чого виникає явище жанрової дифузії. Окрім того, деякі жанри можуть виконувати кілька комунікативних функцій. Зокрема, офіційні веб-сайти міжнародних неурядових природоохоронних організацій переслідують не лише інформативні цілі, але й спонукають адресата до дії, презентують себе в Мережі, задовольняють потреби адресата в спілкуванні, а іноді й у розвагах, виконуючи інформативну, директивну, фатичну, презентаційну та розважальну функції.

У другому розділі "**Матеріал та методика дослідження сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу**" обґрунтовано вибір напряму наукової розвідки, викладено методологічне підґрунтя здійсненого лінгвістичного аналізу, подано розроблену авторську методику дослідження аксіологічної та комунікативно-прагматичної спрямованості сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу, проаналізовано архітектуру веб-сайтів природоохоронних організацій та встановлено притаманні їм типові набори структурних елементів і жанрових форматів.

На *першому етапі* дослідження було сформовано його емпіричну базу шляхом добору джерел ілюстративного матеріалу. Методом суцільної вибірки з 72 офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій та їхній сторінок в соціальній мережі *Facebook* виокремлено 500 текстів загальним обсягом 326 139 словоформ та 200 зразків модульної соціальної екологічної

інтернет-реклами. Виявлено, що в системі жанрів екологічного інтернет-дискурсу особливе місце належить гіпержанру веб-сайту, оскільки він є тим комунікативним форматом, який з'явився саме в Інтернеті й не має прямих паралелей поза мережею (І. М. Шукало). У нашому розумінні веб-сайт як гіпержанр і жанри, що реалізуються в його межах, перебувають у гіперо-гіпонімічних відношеннях. При цьому веб-сайт виступає гіперонімом, а всі інші аналізовані жанри (блоги, екологічні інтернет-новини, соціальна екологічна інтернет-реклама, коментарі інтернет-користувачів) – гіпонімами. Проілюструємо взаємозв'язок між досліджуваними жанрами екологічного інтернет-дискурсу на прикладі офіційного веб-сайту міжнародної неурядової природоохоронної організації *Fauna & Flora International* (рис. 1), з якого видно ще одну особливість аналізованих жанрів – їх гнучкість та взаємопроникність, що забезпечує здійснення необхідного впливу на потенційного адресата.

Враховуючи зазначені вище особливості екологічного інтернет-дискурсу, вивчення його жанрової варіативності у нашому дослідженні обмежується аналізом жанрів, що реалізуються в межах гіпержанру офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій. Відбір матеріалу зумовлено зростанням популярності та впливу неурядових природоохоронних організацій, чому значною мірою сприяє збільшення розмірів їх фінансування громадськістю та бізнесовими колами й зниження довіри суспільства до урядів та їхніх керівників.

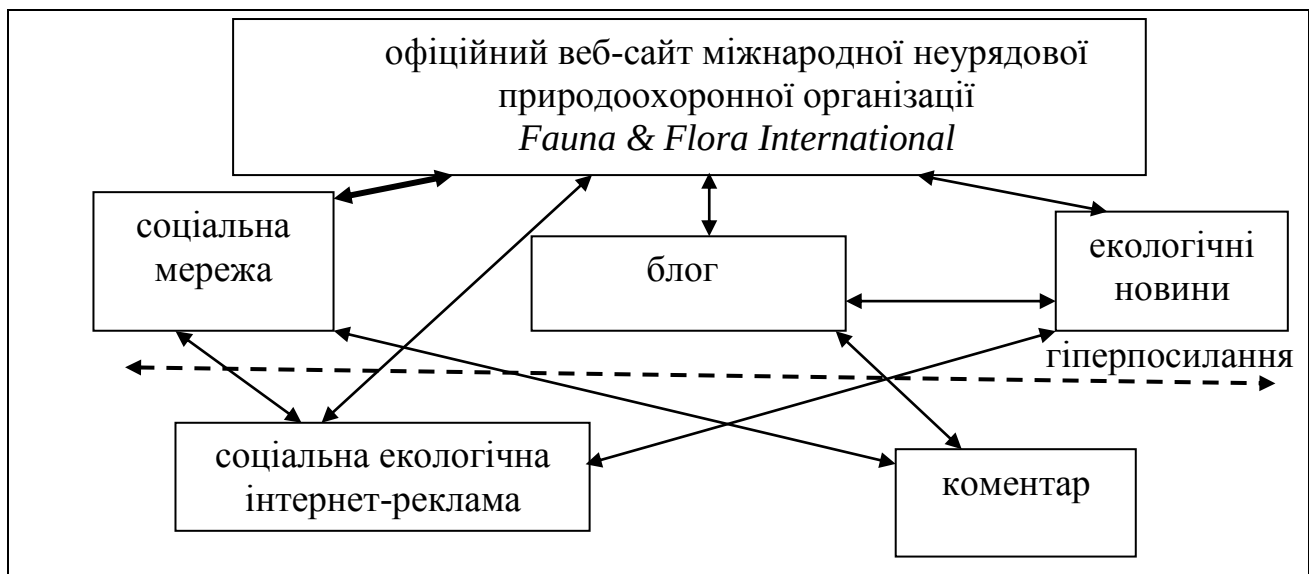

Рис.1. Взаємозв'язок між жанрами екологічного Інтернет-дискурсу всередині гіпержанру "веб-сайт міжнародної неурядової природоохоронної організації"

На другому етапі засобами жанрового аналізу визначено веб-сайт як гіпержанр англomовного екологічного інтернет-дискурсу, виявлено його структурно-композиційні особливості, зумовлені гіпертекстовою природою комунікації в мережі Інтернет; установлено типові набори структурних елементів для кожного з жанрів, що реалізуються в межах веб-сайту.

На *третьому етапі* було проаналізовано типи оцінок і способів їх вербалізації в різних жанрах екологічного інтернет-дискурсу. Цей етап дослідження потребував залучення контекстуального, семантико-синтаксичного, семіотичного та стилістичного аналізу (для вивчення оцінного потенціалу екологічного інтернет-дискурсу).

На *четвертому етапі* встановлено та систематизовано комунікативні стратегії і тактики, до яких вдаються комуніканти в аналізованих жанрах екологічного інтернет-дискурсу, та виявлено специфіку їх вербального втілення. На цьому етапі дослідження використано дискурсивний аналіз (для встановлення типових стратегій і тактик екологічного інтернет-дискурсу) та метод лінгвістичного спостереження й опису (для інтерпретації комунікативних особливостей екологічного інтернет-дискурсу).

У **третьому розділі "Аксіологічний потенціал сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу"** розглянуто типи оцінок, що реалізуються в екологічному інтернет-дискурсі (вербальну та невербальну), схарактеризовано засоби їх утілення, а також проаналізовано роль вербальної і невербальної оцінки у формуванні екологічної свідомості суспільства.

У межах цього дисертаційного дослідження ми виокремлюємо два підтипи вербальної оцінки: експліцитну та імпліцитну з подальшим поділом на позитивну та негативну. Лінгвальне втілення експліцитної оцінки варіює залежно від її підтипу (емоційна чи раціональна) та полюсу (позитивна чи негативна). Установлено, що емоційна оцінка вербалізується за допомогою: стилістично забарвленої лексики, що належить до різних частин мови: іменників: (1) *The Earth's wild creatures – from the tiger to the monarch butterfly – bring wonder and beauty into our lives* (wwf.panda.org); прикметників: (2) *Peaceful actions to expose environmental destruction – that's what will free our Arctic 30 and protect our fragile Arctic* (greenpeace.org); прислівників: (3) *"And yet the speed at which species are disappearing is alarmingly fast – up to 1,000 times higher than the natural background rate calculated from fossil records"* (ENS) тощо; розмовної лексики: (4) *a chick loving planet savers is probably blond* (greenpeace.org); непристойної лексики: (5) *The Australian government are a bunch of drongos and knowing dickhead. It's time to tell the US to piss off and get back in to its kennel* (facebook.com/350.org); фразових дієслів: (6) *Time is running out* (greenpeace.org); фразеологічних зворотів, які можуть уживатися як без зміни форми й лексичного наповнення: (7) *The industry also worked hand in glove with the Harvard Center for Risk Analysis*, так і з певними трансформаціями, зокрема з розширенням компонентного складу фразеологічних одиниць і заміною компонентів без зміни структури та з нею: (8) *Waste is in the eyes of the beholder* замість *Beauty is in the eyes of the beholder*; образно-тропеїчних засобів: метафори, основою якої слугують різні сфери людської діяльності, природні процеси та явища: (9) *Shell has already burnt \$5 billion of shareholders' money on their Arctic gamble* (greenpeace.org); епітетів: (10) *When you follow the reduce reuse recycle lifestyle, you enjoy a squeaky clean conscience and a squeaky clean planet!* (gaiamater.org) тощо.

Раціоналістична оцінка знаходить своє мовне втілення завдяки використанню неологізмів зі сфери екології ((11) *greenwash, climatocalypse, planetcide,*

Thermageddon, ecopedia)) та слів-аксіологем: (12) *Greenpeace – a large international pressure group that aims to protect the environment. Its members are well known for taking direct action and putting their own lives in danger in order to stop people from harming the environment (OALD).*

Виявлено, що імпліцитна оцінка в досліджуваному матеріалі виражається за допомогою мовних та мовленнєвих засобів. До мовних засобів вербалізації імпліцитної оцінки належать: модальні дієслова: (13)...*We can't afford to continue dragging our feet on climate change...(350.org)*; повнозначні дієслова в умовному способі: (14) *If everyone in the UK used a replaceable toothbrush head, that would reduce toothbrush trash by 67 percent...* (gaiamater.org); сполучники та частки: (15) *Today, for example, we hear 99.9% of the scientists explaining the very simple biophysical reality of global warming, and yet the elite appear eager to follow the advice of 0.1% of the scientists – typically funded by oil interests to conjure up nominal evidence to deny the truth (greenpeace.org)*; ступені порівняння прикметників: (16) *flood waters will likely be deeper and last longer*; іменники в множині: (17) *Lately, the news has brought us stories of droughts, floods, super storms, and everything in between (350.org).*

Мовленнєві засоби вираження імпліцитної оцінки реалізовані квеситивами: (18) *Are we "sleepwalking to a climate crisis?"; "You don't want to tell this story to your children, do you?" (greenpeace.org)*; менасивами: (19)...*You people had better think about this while we can still stop it with a 90% reduction in emissions by 2023 (footprintnetwork.org)*; директивами, представленими двома типами: ін'юнктивами ((20) *Use your power, help save endangered species by donating now! (wwf.panda.org)*) та реквестивами ((21) *Please join us together with your friends and family at savethearctic.org*); експресивами: (22) *Sometimes, you can even find jewelry that has been made from recycled antique glass. That's sure to be an unforgettable gift! (nature.org).* Зафіксовано випадки реалізації імпліцитного оцінного значення шляхом нашарування однієї денотативної ситуації на іншу, у результаті чого запускаються механізми іронії та сарказму: (23) *Greenpeace, did you happen to notice that anyone who's truly ecologist, truly hippie, nature lover, nature defender, biologist, engineer, or scientist... doesn't like you? (greenpeace.org).*

До невербальних засобів актуалізації оцінки в аналізованому матеріалі належать кольорова палітра, шрифтовий набір, анімовані блоки, емотикони, хештеги, ненормативна пунктуація та орфографія, що сприяють швидкому прочитанню та інтенсифікації вербальних засобів.

У четвертому розділі "Комунікативні стратегії і тактики в сучасному англomовному екологічному інтернет-дискурсі" виявлено та проаналізовано комунікативні стратегії і тактики екологічного інтернет-дискурсу, вивчено варіативність їх лінгвального втілення залежно від жанру та комунікативно-прагматичних настанов адресанта. Характерними для гіпержанру "офіційний веб-сайт природоохоронних організацій" є: стратегія оптимальної самопрезентації, представлена тактикою самопросування ((24) *WWF is one of the world's largest and most respected independent conservation organizations, with almost 5 million supporters and a global network active in over 100 countries (...)* (wwf.org) та тактикою екземпліфікації ((25) *Since 1967, we've found innovative ways to solve big environmental*

problems. Guided by science and economics, our mission is to preserve the natural systems on which all life depends (EDF)); маніпулятивна стратегія, що втілюється тактикою навішування ярликів, спрямованою на негативну оцінку діяльності окремих компаній, урядів і політичних діячів ((26) *In order to avoid catastrophic climate change, we must first ensure that corporate polluters such as Shell and ArcelorMittal do not interfere and prevent progress at future UN climate talks* (foei.org)); стратегія дискредитації, яка знаходить відображення в тактиці звинувачення ((27) *Rather than ramping up their mitigation ambitions, several developed countries back-tracked on their commitments and shirked their moral obligations* (birdlife.org)) і тактиці нагнітання негативного ((28) *Greenhouse gas levels are rising; climatic impacts intensifying. Typhoon Haiyan, which devastated the Philippines just over a fortnight ago, is a bitter taste of what the future has in store for us if we continue on a business-as-usual path* (350.org)); стратегія групової ідентифікації, усередині якої виділяється тактика позначення "чужих" ((29) *Forests do not need to be destroyed to grow palm oil, but the makers of every day products are making us a part of this destruction because they indiscriminately buy dirty palm oil* (greenpeace.org)) і тактика позначення "своїх": (30) *WWF has teamed up with other environmental and consumer organizations to form the European Green Electricity Network (EUGENE) (...) (wwf.panda.org).*

Провідною комунікативною стратегією екологічних інтернет-новин є маніпулятивна стратегія, яка реалізується через тактики гіперболізації або згущення фарб: (31) *Dramatic die-off of thousands of honey bee colonies in Ontario and Quebec in 2012 has been tied to the use of pesticides called "neonictinoids" while planting corn and soybeans. Honey bee mortality in 2013 seems to be as dramatic in Quebec, Ontario and Manitoba with more beekeepers reporting into the federal agency, PMRA* (foei.org); акцентування позитивної чи негативної інформації, яка допомагає сформуванню відповідного ставлення до подій за допомогою заголовка: (32) *Doubling the Flood Loss Projections in Europe; Crop Diversity Decline Threatens Food Security*; покликання на авторитетів: (33) *"A poison kills you," says biology professor Frederick vom Saal. "A chemical like BPA reprograms your cells and ends up causing a disease in your grandchild that kills him"* (bioversityinternational.org).

Автори блогів екологічної тематики вдаються до: стратегії аргументації, яка знаходить своє вербальне втілення в тактиці засвідчення власного досвіду: (34) *I've been there when the bulldozers have rolled in, and I've seen the destruction first hand...* (greenpeace.org); маніпулятивної стратегії, яка вербалізується тактиками естетичної оцінки: (35) *I love long summer days, and the smell of rain hitting the parched ground. I adore autumn, with its frosted grass and leaves crunching deliciously underfoot* (...) (fauna-flora.org) і навішування ярликів: (36) *For the first time in history, we can identify who has made the biggest overall contributions to greenhouse gas emissions. And that should make a lot of big polluters very nervous, and a lot of activists, scholars and journalists very excited...* (greenpeace.org); стратегії групової ідентифікації, що реалізується через тактику позначення "своїх": (37) *With over seven billion people on the planet, our insatiable demand for power, coupled with the numerous crippling impacts this demand will likely have on our ecosystems, is pulling us into an ever-tightening spiral, out of which it is becoming increasingly difficult to recover* (fauna-

flora.org); кооперативної стратегії, яка проявляється за допомогою тактик підтримки й подяки: (38) *To date nearly 2,000,000 people have pledged to fight the Arctic fight with us, and we encourage millions more. I thank you for your continued support. Without you we couldn't do the work we do, and together I look forward to working with you again in the future* (greenpeace.org).

У соціальній мережі Facebook як арені реалізації соціальнозначущих екологічних проектів використовується стратегія оптимальної самопрезентації: (39) *Innovative conservation since 1903* (facebook.com/faunaflora) і стратегія поведінки адресанта, яка втілюється тактикою інформування: (40) *WOW! Over 500 youth rallied this morning in Kathmandu (...) SHARE if you're as moved as us and believe in climate justice!* (www.facebook.com/350.org), тактикою привернення уваги: (41) *What's the most valuable natural resource in the Arctic? Hint: It's not oil. The #Arctic can be a proving ground for green technology. Learn more about it: <http://wwf.is/HrffA>*, тактикою прохання: (43) *We need you; We need your name; We need you to...*, тактикою залякування: (44) *A lot of people won't react until their own world is under threat. But what I think they must understand is that OUR world is being threatened." Climate change affects us all* і тактикою користування чужою славою: (45) *BREAKING: Jared Leto becomes WWF Global Ambassador. Leto will help WWF tackle the most urgent, pressing issues facing our planet today – issues like wildlife crime. Join us in welcoming him to WWF's family!* Прагнучи розширити коло своїх однодумців, природоохоронні організації залучають до спілкування з інтернет-користувачами в соціальних мережах стратегію зближення з адресатом, яка реалізується за допомогою тактики солідаризації (46) *Let's make fossil history. Together, we will show that we are a truly global and growing force to be reckoned with. (...) And we won't stop until we win* (<http://grnpc.org/Iger7>).

У жанрі коментаря взаємодія між комунікантами відбувається в конфліктній і гармонійній комунікативних ситуаціях. У конфліктній ситуації вплив на адресата здійснюється за допомогою: стратегії конфронтації, яка вербалізується за допомогою тактики звинувачення ((47) *So it is OK to waste fuel by driving around a track like a mad thing? Greenpeace endorses cars and fossil fuel use as long as it is not from Shell?? If this is what we get from Greenpeace, it is not just the Arctic that is doomed. Massively disappointing*) і тактики засудження вчинків адресата ((48) *The World Wildlife Fund are constantly asking for funds to protect tigers, it's 2015 soon and their situation is desperate – what are they doing??*)); стратегії реагування на негативну оцінку, що знаходить мовне втілення завдяки атакувальній ((49) *Aren't you the guys that damaged the Nazca lines in Peru? Did you repair them? No? Then stfu.*), активно-захисній ((50) *Timothy, leave Greenpeace alone!!! They want to save the environment. Are you one of those crazy Koch maniacs?*) та пасивно-захисній тактикам ((50) *Neither the coast guard nor the folks on the oil platform were ever in any risk (...) Speak truth to power in a way that makes it hard for them to ignore you. And do it non-violently. That is all the activists did, and good for them.*).

За умов гармонійної комунікативної ситуації в жанрі коментаря реалізується стратегія моральної підтримки, яка виражається тактиками обіцянки допомогти ((51) *Bustar, the movement for Tiger-friendly products starts, and you are asking me if I*

am in? Of course I am in!), спонування до конкретних дій ((52) *get rid of those horrible plastic bags!*) і висловлення подяки ((53) *Thank you for this fantastic action against Shell!*).

Типовими для соціальної екологічної інтернет-реклами є стратегії нівелювання проблемності та інтенсифікації проблемності. Стратегія нівелювання проблемності втілюється низкою тактик: рефлексії ((54) *Want a healthy planet? Stop feeding it junk. Recycle*), повтору ((55) *Become eco-friendly, become plastic free, become a smarter consumer, become green*), протиставлення ((56) *Conservation doesn't cost anything, but saves everything*), привернення уваги, яка в цьому жанрі екологічного інтернет-дискурсу реалізується за допомогою так званої "реклами, що впливає" (*pop-up ads*), яка з'являється на передньому фоні веб-сайту в момент його відкриття, та спонування ((57) *Join us for another Earth Hour*).

Стратегія інтенсифікації проблемності знаходить відображення в тактиках залякування ((58) *Air Pollution kills 60 000 people a year (Greenpeace)*); та емоційного тиску, що реалізується за допомогою взаємодії вербальної та невербальної складових, причому в деяких випадках основну роль відведено саме невербальним компонентам рекламного повідомлення, оскільки тиск на потенційного адресата створюється через зображення, що викликають неприємні емоції, а іноді навіть і огиду. Для досягнення прагматичних настанов адресанта зазначені стратегії і тактики повторюються в різних жанрах екологічного інтернет-дискурсу та взаємодіють між собою в межах окремих жанрів. Приміром, маніпулятивна стратегія є спільною для гіпержанру офіційних веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій і жанрів екологічних інтернет-новин, блогів екологічної тематики та соціальної мережі.

ВИСНОВКИ

Збереження безпечного довкілля стало однією з глобальних проблем, із якими людство стикнулося в ХХІ ст. і потрапило у фокус уваги різних дисциплін, чільне місце серед яких посідає еколінгвістика, що зосереджується на вивченні екологічного дискурсу.

Знаковим етапом у становленні екологічного дискурсу є його перехід до мережі Інтернет, яка вже давно перетворилася з електронно-опосередкованого каналу передачі інформації на невід'ємну частину життя сучасного суспільства, акумулюючи в собі різні формати комунікації та задовольняючи потреби людини в спілкуванні, самовираженні, розвагах тощо. Завдяки цьому відкриваються безпрецедентні можливості для поширення екологічних знань і формування екологічної свідомості суспільства на якісно новому рівні. Екологічний інтернет-дискурс об'єднує дотичні зі сферою екології письмові та усно-письмові утворення, які актуалізуються в мережі Інтернет і спрямовані на здійснення впливу на адресата.

Базуючись на принципах сучасної комунікативно-дискурсивної парадигми, в дисертаційному дослідженні здійснено комплексний лінгвістичний аналіз екологічного інтернет-дискурсу в комунікативно-прагматичному й аксіологічному аспектах.

Звернення до теоретичного підґрунтя осмислення екологічного інтернет-дискурсу дає можливість трактувати його як сукупність тематично об'єднаних екологічною проблематикою письмових та усно-письмових екстралінгвально

зумовлених, пов'язаних гіперпосиланнями електронних текстів, доступних через вхід у мережу Інтернет за допомогою комп'ютера чи альтернативних мультимедійних приладів і спрямованих на відображення взаємодії людини й довкілля та формування екологічної свідомості суспільства. Інтегруючись у комунікативний простір мережі Інтернет, екологічний дискурс набуває таких стрижневих ознак, як: інтертекстуальність, глобальність, динамічність, інтерактивність, інтердискурсивність і мультимодальність.

Як свідчать результати здійсненої наукової праці, в умовах інтернет-спілкування традиційні (немережеві) типи екологічного дискурсу (науковий, медійний, політичний, художній, релігійно-проповідницький, побутовий) та мовленнєві жанри, у яких вони реалізуються, адаптуючись до вимог нового комунікативного середовища, зазнають суттєвих трансформацій і значно збільшують діапазон своєї варіативності.

Комунікативна взаємодія в адресантно-адресатній моделі "міжнародні неурядові природоохоронні організації – інтернет-користувачі" здійснюється за допомогою низки типових комунікативних форматів, які охоплюють таке гіпержанрове утворення, як веб-сайт, у межах якого реалізуються жанри екологічних інтернет-новин, блогів екологічної тематики, соціальної екологічної інтернет-реклами та жанр коментаря, а за допомогою системи гіперпосилань забезпечується доступ до гіпержанру соціальної мережі. Зазначені жанри є дифузними, завдяки чому забезпечується їх взаємозбагачення та взаєможивлення.

Установлено, що контент досліджуваного гіпержанру та жанрів, що реалізуються в його межах, визначається типовим набором композиційних елементів, які характеризуються жанровою варіативністю. Ключовим принципом, що зумовлює структурно-композиційне членування англomовного екологічного інтернет-дискурсу та уможливорює реалізацію інтертекстуальних зв'язків, є гіпертекст, який виконує рекламну, інформативну, роздільно-орієнтувальну та ідеологічну функції.

У процесі комунікації з екотематики адресант використовує низку аксіологічно маркованих висловлень, що пояснюється необхідністю трансформації цінностей людини й природи та переорієнтації на нематеріальні цінності. Результати дослідження екологічного інтернет-дискурсу показали, що оцінні висловлення в аналізованому матеріалі реалізуються за допомогою вербальних і невербальних засобів. Вербальна оцінка представлена експліцитною та імпліцитною оцінками. Експліцитна оцінка діяльності у сфері довкілля виражається емоційною та раціональною оцінкою. Емоційна оцінка в досліджуваному матеріалі вербалізується за допомогою використання стилістично забарвленої лексики, що належить до різних частин мови (іменників, дієслів, прикметників, прислівників тощо), фразеологічних зворотів і тропів, зокрема метафори та епітетів. Раціональна оцінка знаходить мовне втілення завдяки неологізмам і словам-аксіологемам, якими активно поповнюється екологічна комунікація.

Імпліцитна оцінка вербалізується низкою мовних (модальні дієслова, повнозначні дієслова в умовному способі, сполучники, частки, прикметники у різних ступенях порівняння) та мовленнєвих (квеситиви, менасиви, директиви та

експресиви) засобів. Імпліцитне оцінне значення в досліджуваному матеріалі реалізується також шляхом нашарування однієї денотативної ситуації на іншу, у результаті чого включаються механізми іронії та сарказму.

Актуалізація невербальної оцінки відбувається завдяки використанню аксіологічного потенціалу кольорової палітри, шрифтового набору, засобів іконічності, орфографії та пунктуації. Невід'ємною частиною паралінгвістичного дизайну в аналізованому матеріалі є його кольорова гама, в якій переважають зелений, синій і жовтий кольори. До іконічних елементів у досліджуваних жанрах англomовного екологічного інтернет-дискурсу належать піктограми, анімовані блоки, емотикони та фотоілюстрації. Аксіологічний потенціал шрифтового набору, ненормативної пунктуації та орфографії повною мірою реалізується в таких жанрах, як коментар і соціальна мережа. Офіційні веб-сайти міжнародних неурядових природоохоронних організацій, блоги екологічної тематики, екологічні інтернет-новини та соціальна екологічна інтернет-реклама активно послуговуються можливостями комп'ютерних технологій і вдало інкорпоруєть іконічні, аудіальні та мультимедійні фрагменти, що сприяє досягненню необхідного ефекту.

Комунікативно-прагматична спрямованість екологічного інтернет-дискурсу зумовлює використання широкого арсеналу комунікативних стратегій і тактик. Установлено, що реалізація комунікативних намірів у досліджуваних жанрах відбувається за допомогою таких основних стратегій, як: маніпулятивна, самопрезентації, дискредитації, групової ідентифікації, аргументації, поведінки адресанта, зближення, конфронтації, реагування на негативну оцінку, моральної підтримки, нівелювання проблемності та інтенсифікації проблемності. Повторення зазначених стратегій і тактик у різних жанрах екологічного інтернет-дискурсу та їхня взаємодія в межах окремих жанрів пояснюється спільністю комунікативних намірів адресантів.

Здійснений аналіз не вичерпує кола питань, що стосуються лінгвістичного вивчення екологічного інтернет-дискурсу, а тільки окреслює можливі напрями досліджень у цій царині. Перспективою подальших наукових пошуків з окресленої проблематики вважаємо проведення зіставного аналізу комунікативних стратегій і тактик та специфіки їх вербального втілення в інших моделях адресантно-адресатної взаємодії в екологічному інтернет-дискурсі, поглиблене вивчення композиційної специфіки веб-сайтів екологічної тематики та особливостей розміщення вербальних, візуальних та аудіовізуальних елементів стосовно один до одного й щодо сайту та їх прагматичного потенціалу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гудзь Н. А. Интертекстуальность вебсайтов экологической тематики / Н. А. Гудзь // В мире науки и искусства : вопросы филологии, искусствоведения и культурологии. – № 9 (28) : сборник статей по материалам XXVIII международной научно-практической конференции. – Новосибирск : Изд. "СибАК", 2013. – С. 30–34.
2. Гудзь Н. А. Модульная социальная экологическая реклама в сети Интернет [Електронний ресурс] / Н. А. Гудзь // Universum : Филология и

искусствоведение : электрон. научн. журн. – 2014. – № 2 (4). – Режим доступу: <http://www.7universum.com/ru/philology/archive/item/1007>.

3. Гудзь Н. О. Аксіологічний потенціал лексеми "green" в екологічному дискурсі (на матеріалі вебсайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій) / Н. О. Гудзь // Слово і речення : синтактика, семантика, прагматика : матеріали міжнародної наукової конференції, (Київ, 10–12 жовтня 2013 р.) / М-во осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 128–133.
4. Гудзь Н. О. Аксіологічні стратегії соціальної екологічної інтернет-реклами / Н. О. Гудзь // Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу : тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича. – Житомир, 2015. – С.105–108.
5. Гудзь Н. О. Генезис поняття "дискурс" у сучасній лінгвістиці / Н. О. Гудзь // Наукові записки. – Випуск 105(2). Серія : Філологічні науки (мовознавство) : У 2 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – С. 442–445.
6. Гудзь Н. О. Екологічний дискурс в лінгвістичних описах / Н. О. Гудзь // Наукові записки. – Випуск 118. Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – С. 202–206.
7. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс – невід'ємна складова сучасної комунікації / Н. О. Гудзь // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – № 70. – 2013. – С. 228–232.
8. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс : структурна специфіка та конститутивні ознаки / Н. О. Гудзь // Наукові записки. Серія : Філологічна. – Випуск 35. – Острог : Видавництво Національний університет "Острозька Академія", 2013. – С. 79–81.
9. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс як новий тип комунікації: структура, мовне оформлення, жанрові формати / Н. О. Гудзь // Сучасні лінгвістичні студії : навч. посіб. / Гирич О. В., Гудзь Н. О., Жуковська В. В. [та ін.] ; за заг. ред. А. В. Сингаївської. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – С. 61–87.
10. Гудзь Н. О. Комунікативні стратегії і тактики в сучасному англomовному екологічному інтернет-дискурсі (на матеріалі веб-сайтів міжнародних неурядових природоохоронних організацій) / Н. О. Гудзь // Науковий вісник Чернівецького університету : Германська філологія. Випуск 751. – Чернівці : видавничий дім "РОДОВІД", 2015. – С. 155–168.
11. Гудзь Н. О. Маніпулятивна тактика гіперболізації в сучасному англomовному екологічному дискурсі (на матеріалі екологічних інтернет-новин) / Н. О. Гудзь // Сучасні лінгвістичні студії ХХІ століття : тези доповідей всеукраїнської науково-практичної заочної конференції. – Житомир, 2015. – С. 15–20.
12. Гудзь Н. О. Мовна організація комунікації в мережі Інтернет / Н. О. Гудзь // Сучасні напрямки лінгвістичних досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов : збірник наукових праць / за заг. ред. В. В. Жуковської, О. А. Черниш. – Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – С. 138–140.
13. Гудзь Н. О. Морфолого-стилістичні особливості екологічних Інтернет-новин [Електронний ресурс] / Н. О. Гудзь // Online семінар "Актуальні проблеми

- іноземної філології та методики викладання іноземних мов". – Житомир, 2014. – Режим доступу: <http://nniif.org.ua/File/14gnomso.pdf>.
14. Гудзь Н. О. Мультиmodalність як визначальна риса веб-сайтів екологічної тематики / Н. О. Гудзь // Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу : тези доповідей всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича. – Житомир, 2014. – С. 24–27.
  15. Деркач (Гудзь) Н. О. Лінгвостилістичні особливості сучасного англомовного екологічного дискурсу (на матеріалі екологічної реклами) / Н. О. Деркач (Гудзь) // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – № 59. – 2011. – С. 182–185.
  16. Derkach (Hudz) N. The Study of Environmental Discourse As a Requirement of Contemporaneity / N. Derkach (Hudz) // Current Studies in English : Linguistics and Methodology Perspectives: XVI TESOL-Ukraine International Conference. – Zhytomyr, Kamianets-Podilsky, 2011. – P. 39–40.
  17. Hudz N. Conceptual Metaphor in Environmental Discourse / N. Hudz // Сучасні лінгвістичні розвідки : надбання та перспективи : збірник тез наукових доповідей. – Кам'янець-Подільський : ВПП "Апостроф", 2014. – С. 21–22.
  18. Hudz N. Environmental Internet Discourse: Genre Overview / N. Hudz // Англійська мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти : збірник матеріалів І міжнародної студентської інтернет-конференції. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2013. – С. 16–19.
  19. Hudz N. Netspeak and Its Impact on the Language / N. Hudz // Global English – Global Decisions. XVIII TESOL-Ukraine National Conference. Book of Papers. – Севастополь : Рибест, 2013. – С. 113–114.
  20. Hudz N. Personification in Environmental Advertising / N. Hudz // English in Globalized World : збірник наукових праць (англ. м.). – Кам'янець-Подільський : ВПП "Апостроф", 2012. – С. 61.
  21. Hudz N. Visual and Verbal Elements in the Environmental Internet Advertising [Електронний ресурс] / N. Hudz // Англійська мова в міждисциплінарному контексті безперервної освіти : збірник матеріалів ІІ Міжнародної студентської Інтернет-конференції (22 квітня – 16 травня 2014 р.). – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. – С. 95–99. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/philologyroundtable/categories/language-units-in-text-and-discourse/visualandverbalelementsintheenvironmentalinternetadvertising>.
  22. Hudz N. O. Visual and Linguistic Peculiarities of Environmental Blogs / N. O. Hudz // Science and Education a New Dimension. Philology. – 2014. – V. II (6). – № 29. – P. 10–13.

АНОТАЦІЯ

Гудзь Н. О. Англомовний екологічний інтернет-дискурс: аксіологічний та комунікативно-прагматичний аспекти (на матеріалі веб-сайтів неурядових природоохоронних організацій). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. – Київський університет імені Бориса Грінченка Міністерства освіти і науки України, Київ, 2015.

Дисертаційне дослідження присвячене вивченню аксіологічного та комунікативно-прагматичного потенціалу сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу в адресантно-адресатній моделі комунікативної взаємодії "міжнародні неурядові природоохоронні організації – інтернет-користувачі". У його межах, базуючись на таких критеріях, як комунікативна функція та тематична спрямованість, інвентаризовано жанри екологічного інтернет-дискурсу. Проаналізовано особливості реалізації традиційних (немережевих) функціональних різновидів екологічного дискурсу в мережі Інтернет. У праці встановлено конститутивні ознаки сучасного англomовного екологічного інтернет-дискурсу. Здійснено аналіз архітектури веб-сайтів природоохоронних організацій і встановлено притаманні їм типові набори структурних елементів. Вивчено роль вербальних і невербальних засобів в актуалізації експліцитної та імпліцитної оцінки й формуванні екологічної свідомості. Виявлено та проаналізовано провідні комунікативні стратегії: маніпулятивну, самопрезентації, дискредитації, групової ідентифікації, аргументації, поведінки адресанта, зближення, конфронтації, реагування на негативну оцінку, моральної підтримки, нівелювання проблемності та інтенсифікації проблемності.

Ключові слова: сучасний англomовний екологічний інтернет-дискурс, гіпержанр, жанр, екологічна свідомість, вербальна оцінка, невербальна оцінка, комунікативні стратегії і тактики.

АННОТАЦІЯ

Гудзь Н. А. Англоязычный экологический интернет-дискурс: аксиологический и коммуникативно-прагматический аспекты (на материале веб-сайтов неправительственных природоохранных организаций). – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 – германские языки. – Киевский университет имени Бориса Гринченко Министерства образования и науки Украины, Киев, 2015.

Диссертационное исследование посвящено изучению аксиологического и прагматического потенциала современного англоязычного экологического интернет-дискурса в адресантно-адресатной модели коммуникативного взаимодействия "международные неправительственные природоохранные организации – интернет-пользователи". В его рамках, основываясь на таких критериях, как коммуникативная функция и тематическая направленность, инвентаризованы жанры экологического интернет-дискурса. Проанализированы особенности реализации традиционных (несетевых) функциональных разновидностей экологического дискурса в сети Интернет. В работе установлено конститутивные признаки современного англоязычного экологического интернет-дискурса. Осуществлен анализ архитектуры веб-сайтов природоохранных организаций и установлены присущие им типичные наборы структурных элементов. Изучена роль вербальных и невербальных средств в актуализации оценки и формировании экологического сознания. Выявлены и проанализированы ведущие

коммуникативные стратегии: манипулятивная, самопрезентации, дискредитации, групповой идентификации, аргументации, поведения адресанта, сближения, конфронтации, реагирования на негативную оценку, моральной поддержки, интенсификации проблемности и нивелирования проблемности.

Ключевые слова: современный англоязычный экологический интернет-дискурс, гипержанр, жанр, экологическое сознание, вербальная оценка, невербальная оценка, коммуникативные стратегии и тактики.

ABSTRACT

Hudz N. O. Modern English Environmental Internet Discourse: Axiological and Pragmatic Perspectives (A Study of Non-Governmental Environmental Organizations' Official Websites). – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Philology, Speciality 10.02.04 – Germanic Languages. – Borys Grinchenko Kyiv University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2015.

In response to global environmental challenges the environmental movement extensively spreads information on the most urgent environmental issues aiming to change the relationship paradigm between people and nature. With the advent of the Internet a dramatic increase in environmental awareness has been observed throughout the world. Recent years have seen a virtual explosion of people's engagement in Internet communication on environmental issues.

The thesis focuses on the study of axiological and communicative-pragmatic potential of modern English environmental Internet discourse in the addresser-addressee communicative interaction model "non-governmental environmental organizations – Internet users." The research provides a classification of environmental Internet discourse genres based on such criteria as communicative function and theme focus. The paper outlines peculiarities of offline environmental discourse genres adaptation to electronic medium and gives an overview of structural features of non-governmental environmental organizations' official websites. Environmental Internet discourse is understood as a totality of written and semi-written texts on environmental issues, linked by hypertext, available via computer or any other multimedia device connected to the Internet. This discourse is pragmatically oriented toward the reflection of human-nature relationship and its consequences to keep the society informed of environmental situation and therefore promoting environmental awareness.

Communicative interaction between non-governmental environmental organizations and Internet users is realized through a number of communicative formats, the most important of which is a website. Websites as a hypergenre include such genres as environmental Internet news, blogs on environmental issues, social Internet advertising, a commentary, and a "social network" hypergenre, access to which is provided through hyperlinks. The boundaries between these genres are neither stable nor clear-cut. The genres constantly interact and interpenetrate with each other.

Navigation between different genres of the analyzed discourse is sustained through hypertext which serves as an ideological marker that advertises, informs, and directs the user.

The paper lends support to the idea that environmental Internet discourse has a specific axiological markedness, which is rendered through verbal and non-verbal means.

Verbal evaluative meaning is represented through explicit and implicit evaluation which is verbalized through linguistic means of various language levels. Non-verbal evaluation is communicated through font variation, colour schemes, emoticons, photo illustrations, animation blocks, and by the unconventional use of spelling and punctuation.

The author offers the classification of typical communicative strategies and tactics employed by international non-governmental organizations on their official web-sites and in the genres that function within them, aiming at raising the environmental awareness within the society. The main communicative strategies realized within the studied addresser-addressee communicative interaction model are thus the following: self-presentation strategy, manipulative strategy, discredit strategy, strategy of group identification, argumentation strategy, strategy of addresser's behaviour, strategy of convergence, strategy of confrontation, strategy of moral support, strategy of reaction to negative evaluation, strategy of problem intensification, and strategy of problem levelling.

The findings of the paper provide ground for further research, particularly given that the study is limited to the analysis of only one type of addresser-addressee communicative interaction model. For further research, it seems reasonable to carry out a comparative analysis of communicative strategies in other types of addresser-addressee communicative interaction models of environmental Internet discourse. Yet another perspective is a more profound study of structural peculiarities of websites that highlight environmental issues and the peculiarities of verbal, visual and audiovisual elements placement within websites as well as their pragmatic potential.

Key words: environmental Internet discourse, hypergenre, genre, environmental awareness, verbal evaluation, non-verbal evaluation, communicative strategies and tactics.